

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Margaret Antus, Ulla Penttinen, Camilla Ribacka (2020) : Höskolor samarbetar kring utbildning av bioanalytiker. Vasabladet 4.1.2020.

Essä: Högskolor samarbetar kring utbildning av bioanalytiker

Tidigare bioanalytikstuderande utför laborationer i kursen immunologisk metodik vid undervisnings- och forskningscentret Technobothnia. Foto: Ulla Penttinen

MARGARET ANTUS, LEKTOR OCH UTBILDNINGSLEDARE, ULLA PENTTINEN, ÖVERLÄRARE, OCH CAMILLA RIBACKA, LEKTOR

Yrkeshögskolan Novia är den enda högskolan i Finland som utbildar bioanalytiker på svenska. En bioanalytiker arbetar inom hälso- och sjukvården med att utföra provtagningar, förbereda prov och utföra kliniska laboratorieanalyser samt patientnära undersökningar, som EKG och spirometri. En bioanalytiker är med andra ord en expert på laboratorieundersökningsprocessen och kan jobba på hälsocentrals-, sjukhus- eller privata laboratorier. Benämningen på yrkesgruppen ändrades på 1990-talet från laboratorieskötare till bioanalytiker, ännu används den äldre benämningen ganska ofta.

Bioanalytikerutbildningen är en högskoleutbildning på 210 studiepoäng, vilket innebär 3,5 års heltidsstudier. I läroplanen ingår bland annat studier i cell- och molekylärbiologi, mikrobiologi, fysiologi, biokemi, hematologi och metodikkurser inom bioanalytik. En stor del av studierna genomförs i laboratorieklasser.

Årligen utexamineras cirka 150 nya bioanalytiker i Finland. Arbetssituationen nationellt för bioanalytiker är mycket god. Det råder brist på bioanalytiker på flera håll i Finland. Från Yrkeshögskolan Novia utexaminerades i december 2019 en grupp bioanalytiker. Alla bioanalytikerutbildningar i Finland är förhållandevis små och har därför haft ett omfattande samarbete under flera årtionden. Bioanalytiklärarna från alla yrkeshögskolor träffas fysiskt ett

par gånger per år och virtuellt ännu oftare. Samarbetet har under de senaste åren i hög grad berört det gemensamma projektet Bio Digi, men även gemensam högre yrkeshögskoleutbildning och gemensamma artiklar till Bioanalyttikko-tidskriften.

Det nationella Bio Digi-projektet

Bio Digi är ett treårigt projekt (2017–2019) som finansierats av Undervisnings- och kulturministeriet. Alla de sex yrkeshögskolor som utbildar bioanalytiker i Finland har deltagit i projektet (Novia, Metropolia, TAMK, Savonia, OAMK och Turun AMK). Syftet med projektet har varit att producera en gemensam digital plattform med studieenheter, som kan användas i undervisningen vid de olika yrkeshögskolorna. Studieenheter är på engelska och gjordes på plattformen edX, en global lärplattform skapad av Harvard University och Massachusetts Institute of Technology (MIT). Yrkeshögskolan Novia har i projektet bidragit med studieenheten ”Immunology and Immunological Techniques”, som innehåller grundläggande immunologi och immunologiska metoder som används vid kliniska undersökningar. Digitala studier skiljer sig från konventionella studier i klassmiljö eftersom undervisningen är förlagd till nätmiljö samt möjliggör studier oberoende av tid och plats. Inom de olika studieenheter som gjordes i projektet användes nya, digitala inlärningsmetoder, som spelifiering, det vill säga inläring genom spel, och digitala utvärderingsmetoder användes i stället för traditionella tentor. Projektet har gett deltagande lärare möjlighet att utveckla sin digitala pedagogiska kompetens och projektet har ytterligare stärkt samarbetet mellan högskolorna.

Provtagningssituation vid Vasa centralsjukhus. Foto: Margareta Antus

Högskolorna samarbetar kring magisterexamen

En bioanalytikerexamen är en högskoleexamen på kandidatnivå (Bachelor's Degree). Efter avlagd bioanalytikerexamen (YH-examen eller Bachelor's Degree) kan man söka vidare till fortsatt utbildning för högre yrkeshögskoleexamen (HYH-examen eller Master's Degree). Yrkeshögskolorna som utbildar bioanalytiker samarbetar kring utbildningen för högre yrkeshögskoleexamen. HYH-examen omfattar 90 studiepoäng, varav 30 studiepoäng utgörs av examensarbete och 20 studiepoäng är gemensam bioanalytikprofilering som är nätbaserad och går på engelska.

Studierna består av fyra helheter som heter "Continuous Quality Improvement in the Clinical Laboratory", "New Methods in the Clinical Laboratory", "Mentoring and Consulting in Pre-analytics and Clinical Laboratory Services" och "Expertise in Biomedical Laboratory Science". Två eller tre yrkeshögskolor har tillsammans ansvaret för en studiehelhet och handleder samtliga studerande från alla sex yrkeshögskolor. En grupp kan bestå av 20 studerande, men endast ett par av dessa är studerande på Novia.

Genom detta samarbete är det möjligt för små utbildningar att ordna högre yrkeshögskoleutbildning. De som studerar bioanalytikprofileringen vid Novia studerar dessutom 40 studiepoäng på svenska tillsammans med studerande från andra profileringar inom hälsa och välfärd vid Novia.

Dag för bioanalytiker

- Varje år firas internationellt den 15 april ”Biomedical Laboratory Science Day” med olika teman. Temat för 2020 är "Non Communicable Diseases: The role of Biomedical Laboratory Scientists in Detection, Screening and Treatment”.
- Syftet med dagen är att öka medvetenheten om bioanalytikerns betydelse inom vården för att öka kunskapen om den viktiga roll bioanalytikern spelar i diagnostisering, kvalitetsutveckling, behandling, forskning och utveckling samt inom hälsovården i stort.

Samarbete i regionen

I utbildningen till bioanalytiker ingår praktiska studier fördelade på tre praktikperioder på kliniska laboratorier och det mesta av praktiken förverkligas vid laboratorierna på hälsovårdscentraler och sjukhus i regionen. Ett gott samarbete med laboratorierna ger utbildningen ett värdefullt stöd och nya impulser för utveckling. Samarbetet kan gälla examensarbeten eller planering av kurs- och praktik innehåll, konsultation och att erbjuda ändamålsenliga praktikperioder för studerande. Laboratoriet för klinisk mikrobiologi vid Vasa centralsjukhus har i flera år ansvarat för kursen i mikrobiologisk metodik, ett unikt samarbete mellan bioanalytikerutbildningen och laboratoriet för klinisk mikrobiologi.